

Тема: Західноукраїнські землі в міжвоєнний період.

Дати подій:

1920 р. - підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії;

1923 р. – визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР;

1925 р. – утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО);

1929 р. – утворення Організації українських націоналістів (ОУН);

1930 р. – проведення польською владою акції «пацифікації»;

1938 р. – надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехо-Словаччини;

15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України.

Персоналії:

	<p>Євген Коновалець - (1891–1938) Український військовий і політичний діяч, керівник Галицько-Буковинського куреня Українських січових стрільців, полковник Армії УНР; ініціатор створення і голова Української військової організації, перший голова Проводу Організації українських націоналістів.</p>
	<p>Августин Волошин (1874-1945) Громадський, державний і культурний діяч, педагог, науковець, професор математик; греко-католицький священник Мукачівської єпархії, 1938р. прем'єр-міністр автономного уряду Карпатської України, в 1939р. став президентом цієї держави.</p>
	<p>Володимир-Сергій Залозецький-Сас (1884–1965). Співзасновник і голова Української національної партії на Буковині, офіційний український представник у румунському уряді. Брав активну участь у діяльності Міжнародного Конгресу Національних Меншин, був обраний його президентом. У цій ролі у липні 1937 року виступив у Палаті громад британського парламенту, зокрема, підняв питання Голодомору, влаштованого більшовиками в УСРР.</p>
	<p>Василь Мудрий (1893–1966) Український громадський і політичний діяч, журналіст. Брав участь в організації Львівського таємного українського університету. В період 1921–1931 рр. — член Головної управи товариства «Просвіта». Був одним із засновників Українського</p>

Значення понять і термінів:

Осадництво - політика польського уряду, яка полягала в заохоченні переселення польських колоністів у 1920-х роках на західноукраїнські землі, які перебували у складі Польщі.

Пацифікація - політика масових репресій польського уряду щодо населення Західної України у 1930-х рр., яка передбачала придушення виступів за допомогою поліції і військ.

Русинство - суспільно-політична течія в національному русі Закарпаття, представники якої вважали карпатоукраїнців окремим слов'янським народом і виступали за автономію, а в перспективі — за незалежність краю.

Політична еміграція - вимушена чи добровільна зміна місця проживання людей (емігрантів, переселенців з політичних причин).

«Інтегральний» націоналізм — радикальний націоналістичий рух у період між світовими війнами. Д. Донцов проголошував націю абсолютною цінністю, а досягнення незалежності України — найвищою метою. Домінуючим було положення про національну революцію українського народу за власну національну самостійну й соборну державу.

Західноукраїнські землі в 1921-1938 рр.

Західноукраїнські землі у складі Польщі.

14 березня 1923 р. Рада послів великих держав (Великої Британії, Франції, Італії та Японії) прийняла рішення про визнання входження до Польщі Східної Галичини. У складі Польщі перебували такі українські землі: Східна Галичина, Західна Волинь, Полісся, Холмщина, Підляшся, Лемківщина.

Польські землі було поділено.

1. Корінні польські землі, які мали привілейоване становище.
2. Окраїнні землі — переважно українські і білоруські землі, які використовували як ринки збуту дешевої сировини та робочої сили й надавалися **польським осадникам** — колоністам, яким виділялися кращі землі, фінансову допомогу.
3. Польський уряд проводив політику інкорпорації, яка передбачала створення однаціональної держави примусовим асимілюванням національних меншин (зокрема українців).

4. Українці Східної Галичини з Лемківщиною (понад 3 млн) належали до греко-католицької церкви, а українці, які заселяли землі Західної Волині, Полісся, Холмщини з Підляшшям, сповідували православ'я.

5. Поширено доктрину польського «прометеїзму», висунуту з приходом

Ю. Пілсудського до влади, яка означала, що історична місія Польщі — допомогти звільненню східноукраїнських і східнобілоруських земель від влади Москви та об'єднати їх з Польщею на федеративних засадах.

Тому передбачалося замінити курс з національної асиміляції курсом на державну асиміляцію, тобто зробити українців свідомими патріотами Польщі.

Промисловість.

1. Польський уряд переділив країну на дві території — Польщу «А» (корінні польські землі, уряд сприяв розвитку промисловості) і Польщу «Б» (західноукраїнські землі, уряд стримував розвиток промисловості).

2. У Польщі «Б» вводилися високі залізничні тарифи, щоб обмежувати зв'язки західноукраїнських земель із ринками Польщі «А».

3. 85% підприємств Східної Галичини були дрібними (працювало менше 20 душ).

4. Тут розвивалися ті галузі, які забезпечували високі прибутки без значних капіталовкладень, а саме: нафтодобувна, деревообробна, харчова, промисловість із перероблення сировини.

5. Значною мірою збереглися ремесла, що свідчило про економічну відсталість.

6. Спостерігалося засилля іноземного капіталу — французького та англійського, який разом з польським по-хижацькому експлуатував багатства краю.

Сільське господарство.

1. Велике приватновласницьке і церковне землеволодіння у Східній Галичині становило 43,9% загальних площ.

2. Було багато безземельних і малоземельних селян.

3. У липні 1919 р. польський сейм схвалив Основи земельної реформи.

4. Польська влада видала тасмний указ, яким заборонялося продавати українським селянам більше 5% поміщицьких земель, що за умовами аграрної реформи підлягали викупу.

6. Змушені господарювати на невеличких клаптиках землі, селяни не могли використовувати машини і передову агротехніку.

7. Держава обкладала селянські господарства непосильними податками.

Українська кооперація

Формою самоорганізації українців стали численні кооперативні об'єднання: Спілка українських купців і промисловців, Українське технічне товариство тощо.

Сформувалася розгалужена система кооперативів, щоб створити противаги іноземному економічному впливові. Напередодні Другої світової війни у Східній Галичині було 4 тис. кооперативів, які об'єднували 700 тис. членів.

Польські власті штучно стримували розвиток української кооперації, надаючи пільги кооперації польській, обмежуючи діяльність українських другорядними господарськими сферами.

Економічне становище населення

1. Колоніальний характер економіки.

2. Панівне становище іноземного капіталу.

3. Переважання аграрного сектора.

4. Екстенсивний шлях розвитку сільського господарства.

5. Промисловість розвивалася слабо, національної буржуазії майже не було, робітничий клас був нечисленним.

Соціальне становище населення

• Згідно з аграрною реформою 1919 р. селяни землі не отримали.

• 80% українських селян страждала від малоземелля.

- Була поширена міграція та еміграція населення як наслідок безземелля та безробіття. До Канади та США виїхало близько 200 тис. осіб.
- 70 % населення Західної України були неписьменними або малописьменними.

Політична ситуація

1. Змінено назву Східної Галичини на Малопольщу.
2. Не було органів місцевого самоврядування.
3. Існувала заборона українцям обіймати адміністративні посади в державі, керівні посади в армії.
4. Обмеженість політичних прав.
5. Проводилася політика колонізації: закривалися українські школи, введено квоти на вступ українців до Львівського університету та інших навчальних закладів.
6. У 1923 р. польський уряд заборонив вживання слів «українець» і «український». Замість них нав'язувалися назви «русин», «руський».
7. Українські імена та прізвища змінювалися на польські.
8. Вживання української мови було заборонено в усіх державних установах.

«Пацифікація»

Політика «пацифікації» (заспокоєння) — це політика масових репресій щодо українського населення Галичини, здійснена за допомогою військових та поліції восени 1930 р. Почали використовувати після того, як різко загострилися відносини між українським селянством і польськими осадниками у 1930 р.

Було зареєстровано 2200 підпалів майна польських колоністів. У відповідь уряд вдався до репресій, названих «пацифікацією» (заспокоєнням), які охопили 500 сіл. «Заспокоєння» полягало у наступі на політичне, громадське й культурне життя, що супроводжувалося арештами, погромами українських кооперативів та різноманітних установ.

У 1934 р. в Березі Картузькій на Поліссі було організовано концтабір, у якому утримували 2 тис. політв'язнів, переважно українців. Того самого року Польща відмовилася від свого зобов'язання перед Лігою Націй забезпечувати права національних меншин.

Розгортання українського національного руху

Виникали різноманітні партії.

1. Комуністична партія Західної України (КПЗУ), заснована у 1919 р.

Виступала за визволення Західної України через соціалістичну революцію і за об'єднання з Радянською Росією.

Перебувала на нелегальному становищі.

У 1923 р. під тиском Комінтерну увійшла до складу Комуністичної партії Польщі на правах автономної організації.

У 1938 р. Комінтерн за прямою вказівкою сталінського керівництва ВКП(б) виніс рішення про розпуск компартії Польщі, отже й КПЗУ як її складника. Частина західноукраїнських комуністів викликано до СРСР і репресовано.

2. Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО) — об'єднання партій і груп центристського спрямування.

Виникло в липні 1925 р. (входили літератори, журналісти, вчителі, діячі кооперації, священники, адвокати).

Голова — Д. Левицький.

Виступало за здобуття незалежності України легальними методами, за демократичний розвиток Української держави і здійснення соціалістичних перетворень (влада — трудовому народу, земля — селянам без викупу, скасування приватної власності).

Це була провідна політична сила серед українців у Польській державі.

У другій половині 30-х років відбулося зближення УНДО з польськими правлячими колами. Між польським урядом, та УНДО укладено угоду „нормалізації”. УНДО відмовилася від боротьби за територіальну автономію Західної України, а польський уряд припинив переслідування українських демократичних організацій, збільшилося українське представництво у польському сеймі,

3. Липень 1920 р. Створено Українську військову організацію (УВО).

Лідер — Євген Коновалець.

Виступала за створення самостійної соборної держави національним повстанням українського народу. Методи боротьби: бойкот, саботаж, експропріації майна, індивідуальний терор тощо.

Вона організовувала замах на представників польської влади:

- маршала Ю. Пілсудського у 1921 р.;
- міністра освіти С. Грабовського у 1922 р.;
- президента Польської республіки С. Войцеховського у 1924 р. тощо.

Січень—лютий 1929 р. УВО об'єдналася з іншими націоналістичними організаціями і була створена Організація українських націоналістів (ОУН).

Лідери — Є. Коновалець, С. Бандера.

У 1938 р. Є. Коновальця вбив агент НКВС і керівником ОУН став А. Мельник.

Виступала за створення української самостійної соборної держави з приватною власністю та національною церквою всенародним збройним повстанням.

Напередодні 1939 р. налічувала близько 20 тис. членів.

Методи боротьби: демонстрації, студентські страйки, бойкоти, акти саботажу, акти експропріації, терористичні акти (найважливіші).

У 1934 р. у Варшаві було вбито польського міністра внутрішніх справ В. Перацького.

1935—1936 рр. Варшавський політичний процес проти ОУН у Західній Україні.

Поліція розгромила крайовий провід ОУН у Галичині та заарештувала організаторів замаху, зокрема С. Бандеру та М. Лебеда. Трьох підсудних засуджено до смертної кари, яку замінили на довічне ув'язнення, а інших — до різних термінів ув'язнення.

Ідеологія ОУН ґрунтувалася на «інтегральному націоналізмі», розробленому Д. Донцовим. Він вважав, що в історії є один закон — «закон боротьби і суперництва націй». Українська нація є абсолютною цінністю, незалежна Україна — найвищою метою, для досягнення якої виправдані будь-які засоби. Націоналісти пропагували культ боротьби, самопожертви, національного героїзму, здійснювали збройні акції проти польської влади.

Вони заперечували існування в суспільстві політичних партій, крім ОУН.

Підкреслювали значну роль релігійних організацій у суспільстві і значення розвитку української національної церкви. Основне гасло М. Міхновського «Україна — для українців» Д. Донцов пропонував замінити на «українці — для України».

Прояви культурного життя

Національний та соціальний гніт гальмував розвиток української культури, але не міг зупинити її розвиток.

1. Головним осередком української культури залишалося наукове товариство ім. Т. Шевченка, в якому працювало понад 200 науковців.

2. У Львові існував таємний український університет (1921—1925 рр.), у якому навчалося 1500 студентів.

3. Літературна діяльність західноукраїнських письменників тісно перепліталася із політичною.

4. Західноукраїнські письменники поділялися на три напрямки:

- націоналістичний (Д. Донцов, О. Ольжич, О. Теліга);
- пролетарський (прорадянський) — Я. Галан, С. Тудор;
- ліберальний (І. Вільде, Б. Лепкий, Н. Королева).

Під наглядом цензури у 1930 р. перебували 60 українських видавництв і близько 120 редакцій українських газет і журналів. Систематично друкувалися списки заборонених українських книг, альманахів, календарів та інших видань, що виходили в Галичині і за її межами. На початок Другої світової війни до них було занесено понад тисячу найменувань.

Щоб обмежити полонізацію освіти, громадськість Західної України стала засновувати приватні українські школи.

Товариство «Рідна школа» до кінця 30-х років створило 41 народну школу, кілька гімназій та ліцеїв.

На пожертвування української громади «Рідна школа» видавала шкільні підручники, педагогічні журнали, засновувала шкільні бібліотеки.

Західноукраїнські землі у складі Румунії.

У 1918 р., скориставшись розпадом Російської та Австро-Угорської імперій, **Румунія окупувала українські землі: Ізмаїльський, Акерманський і Хотинський повіти Бессарабії, північну Буковину і частину Мармароцини в Закарпатті.**

Економічне становище українського населення

Під владою Румунії перебувало три роз'єднані українські громади:

1. Українська громада Північної Буковини.
2. Громада Бессарабії, де у Хотинському повіті (північна частина Бессарабії) проживало багато українців.

Українці теж проживали в Акерманському й Ізмаїльському повітах (південь Бессарабії).

3. В історичній області Мармароцина, де проходив кордон із Закарпатською Україною і яку Румунія відібрала в Угорщини.

Українські землі у складі Румунії не мали самоврядування, власного автономного устрою. Режим був жорстокішим, ніж у Польщі: до 1928 р. на цих територіях тривав воєнний стан.

- Промислові підприємства Північної Буковини і Бессарабії залишалися дрібними і напівкустарними.

- Найбільшу частку в економіці Буковини мала харчова промисловість, у придунайських землях — оброблення шкур, варіння мила, виробництво тканин, сукна, олії.

- Напередодні Другої світової війни було характерним проникнення в економіку німецького капіталу (особливо після укладення економічної угоди між Румунією та Німеччиною).

- Не витримуючи конкуренції на світовому ринку, буковинські підприємства часто закривалися. За 1922—1929 рр. на Буковині було закрито 85 підприємств, а в умовах кризи кількість промислових підприємств скоротилася майже наполовину.

- Велике приватновласницьке і церковне землеволодіння у Північній Буковині становило 54,8% загальних площ.

Соціальне становище українського населення

1. У вересні 1919 р. уряд Румунії підготував проект аграрної реформи на Буковині, а в березні 1920 р. — в Бессарабії, але вони не ліквідували безземелля у цих краях.

2. Здійснювалася колонізація краю. Кращі землі передавалися вихідцям із Румунії.

До колонізаційного фонду Буковини відійшло 5 тис. гектарів землі.

3. Більшість селян були малоземельними або безземельними. Особливо вони розорялися в період світової економічної кризи 1929 — 1933 рр.

4. Майже третину працездатного населення становили безробітні.

Діяльність українських політичних партій і рухів

На окупованих Румунією землях України склалися менш сприятливі умови для діяльності партій і громадських об'єднань. З 1918 р. по 1928 р. діяв воєнний стан, легальну політичну діяльність партій було заборонено.

З 1928 р. по 1938 р. у Румунії був періодом відносного ліберального правління, що сприяло легальній діяльності політичних партій.

У 30-х роках на Буковині з'явилася низка політичних партій двох напрямків: комуністичного і націоналістичного.

1. Українська національна партія на чолі з А. Залозецьким, якій вдалося провести своїх делегатів у парламент і заснувати низку періодичних видань українською мовою. Виступала за компроміс із владою і за легальні методи діяльності.

2. Комуністична партія Буковини (заснована у 1918 р.), яка у 1926 р. приєдналася до Компартії Румунії, виступала за приєднання Буковини до УСРР.

Осінь 1924 р. Бессарабські комуністи зробили спробу підняти повстання під гаслом відновлення радянської влади в Татарбунарах.

Загальна чисельність учасників цього повстання 6 тис. осіб.

На придушення повстання румунський королівський уряд кинув війська з артилерією та Дунайську флотилію, внаслідок чого загинуло понад 3 тис. повстанців. Над арештованими учасниками повстання було організовано «процес 500».

У 1938 р. король заборонив політичні партії і встановив диктатуру військових.

Політичні партії могли діяти тільки нелегально. Заборонялася діяльність студентських і навіть спортивних товариств.

Культурне життя

Проводилася політика румунізації українського населення:

- українців вважали «румунами за походженням, які забули свою мову»;
- румунську мову оголошено державною;
- закривалися українські школи і культурно-освітні установи;
- у Чернівецькому університеті ліквідовано українські кафедри;
- людей переслідували за вживання української мови;
- накладено заборону на ввезення українських книжок і музичних творів;
- назви населених пунктів було румунізовано;
- румунізувалися навіть прізвища та церковна служба. 80% українського населення Північної Буковини та Бессарабії були неписьменними або малописьменними.

У 1919 р. видано закон, за яким на роботу до державних установ брали лише тих, хто знав румунську мову.

У 1936 р. спеціальним циркуляром заборонено вживати історичні назви в офіційних документах і в пресі.

У 1927 р. почалася деяка лібералізація окупаційного режиму, що сприяло відродженню українського громадського життя. Відновлювалися культурні товариства, хори, театральні групи. Виникали студентські товариства: «Кобзар», «Чорноморець», «Запорожець», «Залізник», спортивне товариство «Довбуш» та ін. З'явилася українська преса: тижневик «Рідний край», Щоденна газета «Час» тощо.

Висновки

1. Румунська окупація Бессарабії, Північної Буковини та Мармарощини призвела до повного зникнення навіть елементарних форм організації українства, бо румунські власті проводили насильницьку румунізацію українського населення.

2. Українські землі під владою Румунії були найбільш економічно відсталими.

3. Однак переслідування українців румунськими властями лише посилювало потяг значної частини населення цих регіонів до возз'єднання всіх українських земель.

Західноукраїнські землі у складі Чехо-Словаччини.

Закарпаття увійшло до складу Чехо-Словаччини у листопаді 1918 р. після розпаду Австро-Угорщини. Становище краю під владою Чехо-Словаччини було значно кращим, ніж під владою Польщі та Румунії. Чехо-Словацька республіка залишалася єдиною послідовною демократичною, державою Центральної Європи і намагалася проводити ліберальну політику щодо національних меншин.

Закарпаття в Чехословацькій державі мало статус окремого краю і називалося Підкарпатською Руссю (згодом Підкарпатським краєм).

Економічне життя:

Стан промисловості.

1. Було всього 92 підприємства (дрібні, напівкустарні), на яких працювало 6718 душ.
2. Промисловість розвивалася слабо і не перевищувала 2% в економіці краю.
3. За довоєнних 20 років не було збудовано жодного значного підприємства, за кордон вивозили дешеву сировину.
4. Чеський уряд убачав у Закарпатті тільки аграрно-сировинну базу своєї держави.
5. Уряд прагнув дещо модернізувати слабкорозвинені райони своєї держави і вкладав у розвиток Закарпаття більше коштів, ніж вилучав. Однак цих коштів було обмаль, і вони не могли істотно поліпшити становище краю.

Сільське господарство.

1. Велике приватновласницьке і церковне землеволодіння в Закарпатті становило 45% загальних площ.
2. У квітні 1920 р. в Чехо-Словаччині опубліковано закон, за яким проводилася аграрна реформа.
3. Уряд відібрав у поміщиків землю і через банк продавав її селянам. Понад 32 тис. селянських господарств додатково одержали 29 тис. гектарів землі.
4. Після проведення реформи не було ліквідовано безземелля і малоземелля в краї, для багатьох селян реформа нічого не змінила.
5. Відбувалася колонізація краю вихідцями з корінних чеських земель. До колонізаційного фонду в Закарпатті передано 19 тис. гектарів землі.

Соціальне життя:

Становище українців Закарпаття було кращим, ніж становище українців у Польщі чи Румунії. Але через перенаселеність, малу кількість орної землі у гірському краї та примітивні методи обробітки більшість селян бідувала.

Закарпаття — це економічно найвідсталіші регіони Чехо-Словаччини, стосовно яких празький уряд намагався докласти певних зусиль, щоб піднести рівень життя місцевого населення.

1. У 20-х роках тут запроваджено аграрну реформу, наслідком якої став перерозподіл земель великих угорських магнатів серед селян.
2. У сільських господарств не вистачало капіталовкладень, 90% селянських господарств потрапили в кабалу до банків і лихварів, а де свідчило про кризовий стан сільського господарства.
3. Зростали різноманітні штрафи, податки, які викликали численні протести українців.
4. Зарплата робітників була в 1,5 рази меншою, ніж у центрі країни.

Культурне життя

Певних успіхів досягнуто у сфері освіти.

Наприкінці 30-х років у Закарпатті існувало 483 початкові школи, в містах - 21 чотирирічна міська. Засновувалися українські гімназії.

Діяли такі українські організації, як Просвіта й Пласт. Створювалися українські театральні осередки, хори тощо. Проте через відсутність вищих навчальних закладів українська культура не могла повністю розвиватися.

Течії у громадсько-політичному житті українців: русофільство, русинство, українофільство

• **Суто українських партій, які діяли б самостійно, тут довгий час не було.** Політичні групи Закарпаття входили до складу чехословацьких партій.

У громадсько-політичному житті Закарпаття існували такі течії:

1. Русофільство. Прихильники його вважали, що карпато-українці є частиною єдиного російського народу, які денаціоналізувалися під впливом певних історичних умов.

Головним організаційним центром їхнього політичного життя стало просвітницьке товариство ім. Духновича. Протягом 20—30-х років русофіли поступово втрачали підтримку місцевого населення.

2. Русинство. Його симпатки стверджували, що вони окрема нація русинів («карпаторосів») і відрізняються від українців. Висували гасла про повернення Закарпаття до Угорщини. Не мали значної підтримки серед українського населення.

3. Українофіли-народовці. Запевняли, що населення Закарпаття — це частина українського населення. Виступали за пробудження національної свідомості, відстоювали ідею єдності закарпатських українців з усім українським народом.

Ці ідеї і відстоювання прав українського народу підтримувала Християнська народна партія, яку очолював Августин Волошин.

4. Комунисти, які входили до легальної Комуністичної партії Закарпаття, підтримували ідею приєднання Закарпаття до УСРР.

Політика уряду не забороняла діяльності політичних партій та рухів, яких тут налічувалося понад 30.

Карпатська Україна

Після Мюнхенської угоди 29 — 30 вересня 1938 р., коли частину чехословацької території було передано Німеччині, Прага погодилася надати Закарпаттю автономію. Уряд очолив А. Волошин (лідер українофілів).

30 грудня 1938 р. змінено назву Підкарпатської Русі на Карпатську Україну.

На 13 лютого 1939 р. призначили, вибори до парламенту - сейму - Карпатської України (92% всіх виборців, які взяли участь у голосуванні, віддали голоси за суверенітет Закарпаття).

Претензії на Закарпаття висунула Угорщина.

Уряд А. Волошина у зовнішній політиці орієнтувався на Німеччину, але всупереч його сподіванням Гітлер вирішив передати Закарпаття Угорщині, щоб залучити її до своїх агресивних планів.

Згідно з Віденським арбітражем Угорщина одержала південні райони Закарпаття з переважно угорським населенням з містами Ужгород, Мукачеве, Берегове.

Під час приєднання Чехії до гітлерівської Німеччини й проголошення незалежності Словаччини, початку окупації Закарпаття угорськими військами 14 березня 1939 р., **15 березня 1939 р. на засіданні сейму проголошено незалежність Карпатської України.**

Сейм Карпатської України обрав президентом **Августина Волошина.**

Державною мовою Карпатської України стала українська мова.

Державний прапор — синьо-жовтий.

Державний герб — тризуб з хрестом на середньому зубі.

Державний гімн - національний гімн «Ще не вмерла України і слава, і воля...»

Столицю було перенесено з Ужгорода до Хуста, бо Віденський арбітраж передав Угорщині південні райони Словаччини й Підкарпатської Русі.

Рішення сейму приймалося під гуркіт гармат.

До кінця березня 1939 р. всю територію Закарпаття було окуповано угорськими військами.

Значення проголошення незалежної Карпатської України

1. Проголошення незалежності Карпатської України виявило одвічне і непереборне прагнення українського народу до створення власної національної держави.

2. Незважаючи на короткочасність існування, Карпатська Україна стала яскравим епізодом у боротьбі за українську державність.

3. Боротьба за незалежність допомогла закарпатцям остаточно усвідомити себе, частиною єдиної української нації, виявити готовність до жертв заради великої мети.

Карпатська Січ - це воєнізована організація національної оборони Карпатської України. Налічувала 5 тис. осіб.

Багато молодих українців з Галичини переходило кордон і вливалося до лав Карпатської Січі.

Незважаючи на героїчний опір, Карпатська Січ не змогла зупинити вторгнення 40-тисячної угорської армії. Після захоплення угорцями м. Хуста Карпатська Січ ще кілька днів чинила опір, під час якого загинуло близько двох тисяч закарпатців та галичан.

17 березня 1939 р. останні захисники Карпатської України покинули її територію і перейшли до партизанської боротьби, яка точилася до середини квітня 1939 р.

Висновки:

1. Західноукраїнські землі у 30-ті роки були розпорошеними, перебуваючи у складі чужоземних держав, повною мірою відчували на собі політичне, економічне, соціальне, національне та релігійне гноблення.

2. У центрі політичного життя західноукраїнських земель стояли такі головні питання:

- визначення способів національного визволення України;
- побудова суверенної Української держави;
- утвердження справедливого соціально-економічного ладу.

3. У визвольному русі значну роль відігравали такі політичні сили:

- ліві, основну частину яких становили комуністи, що виступали за визволення українців від панування Польщі,

Румунії, Чехо-Словаччини та за приєднання західноукраїнських земель до радянської України;

- незалежники, які виступали за звільнення від ярма Польщі, Румунії, Чехо-Словаччини та створення незалежної соборної Української держави.